

ORTAÖĞRETİM DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ ÖĞRETİM PROGRAMINDAKİ KAZANIMLARIN AHLAK VE DEĞERLER ÖĞRENME ALANINA GÖRE FARKLILAŞMASI (VAN İLİ ÖRNEĞİ)

Akif AKTO

Yard. Doç. Dr., Mardin Artuklu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü.

Özet

Bu makalede, ortaöğretim din kültürü ve ahlak bilgisi öğretim programındaki kazanımların vahiy ve akıl öğrenme alanına göre farklılaşma boyutu araştırılmıştır. Bu nedenle araştırmada, ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Bu çalışmada araştırmanın problemini gösteren değişkenler öğrencilerin cinsiyeti, doğum yeri, okul dışında din eğitimi alma durumları ve aldıkları din eğitiminin kaynağı, okul türleri, yaşadıkları sosyal çevre ve yerleşim birimleri, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi öğretmeninin yeterliliği ve yeterliliğini yansıtmaması, anne ve babalarının eğitim durumları, sosyo-ekonomik düzeyleri ve dindarlık düzeylerine ilişkin durumlardır. Araştırmanın evrenini Van ilindeki Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı olan ortaöğretim kademesindeki okullarda Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersini alan öğrenciler oluşturmaktadır. Ölçme aracı 900 öğrenci üzerinde uygulanması için dağıtılmıştır; ancak 741 öğrenci ölçme aracına olumlu tepki vermiştir. Öğrencilerin söz konusu kazanımlara sahip olma düzeyleri, kendi görüşlerine dayalı olarak Likert tipi beşli derecelendirme ölçeğiyle toplanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim-Öğretim, Ortaöğretim, Öğretim Programı, Din Öğretimi Programı, Vahiy ve Akıl.

Abstract

The Size Of Differentiation Of Gains In Learning Domains Of Values And Moral At Religious Culture And Morals Knowledge Curriculum In Secondary Schools (Case Study Of Van Province)

This study looks at to what The Size Of Differentiation Of Gains In Learning Domains Of Revelation And Reason At Religious Culture And Morals Knowledge Curriculum In Secondary. The research has been planned as a single factor pattern. In this study, the variable that shows the research problems are students' sexuality, birthplace, whether they receive religious education outside of school and its source, school types, social environment and settlement areas, proficiency level of Religious Culture and Morals Knowledge instructor and reflection of the proficiency, and educational, socio-economic and religious statuses of parents. The population of the research is students taking Religious Culture and Morals Knowledge courses at Secondary Schools administered by the Ministry of Education in Van Province. The evaluation tool was distributed to 900 students, but only 741 of them responded positively. Students' opinions about the level of possession of at issue gains were collected with five point likert scale.

Keywords: Education-Instruction, Secondary Education, Curriculum, Religious Education, Revelation And Reason

Kurte

Guherîna Destkeftên Bernameya Perwerdehiyê Ya Çanda Dînî Ê Zanîna Exlaqî Ya Perwerdehiya Navîn Lî Gor Warên Hînbûnê Yên Exlaq Ê Qîmetan (Numûneya Wîlayeta Wanê)

Di vê nivîsê de li ser buuda hevcudabûna destkeftên bernameya perwerdehiyê ya çanda dînî û zanîna exlaqî ya perwerdehiya navîn li gor warên hînbûna wehy û eqlê vekolînek hatiye kirin. Ji ber vê yekê di tezê de rêbaza lêgerîna têkildarî hatiye bikaranîn. Di vê xebatê de guherbariyên ku problema lêkolînê derdixin holê cinsiyeta xwendekaran, cihê jidayîkbûna wan, rewşa wan ya stendina perwerdehiya dînî li derveyî dibîstanan, çavkaniya perwerdehiya wan a dînî, cûreyên dibîstanan, derdora wan a sosyal û niştecîhiya wan, ehliyeta mamosteyê dersa çanda dînî û zanîna exlaqî, rewşa xwendin, asta sosyo-ekonomîk û dîndariya dê û bavên xwendekaran e. Gerdûna vê xebatê ji xwendekarên ku dersa çanda dînî û zanîna exlaqî di sazîyên perwerdehiya navîn yê bi rêvebirîya perwerdehiya millî ya wilayeta Wanê girêdayîne distînin pêk tê. Amûra pîvanê ji 900 xwendekaran re hate belavkirin, lê 741 xwendekaran bersiva erênî dane amûra pîvanê. Asta xwedîbûna xwendekaran li van destkeftan, li gor nêrînên wan bi pîvana pilekirina ji pêncan ya cûreya Likert hatine civandin.

Peyvên Sereke: Perwerdehî-Hînkari, Hîndekariya Navîn, Bernameya Hîndekariyê, Hîndekariya Dînî, Wehy û Eql.

متفاوت بودن موفقیت‌های مقطع متوسط برنامه
آموزش فرهنگ دینی و علم اخلاق

با توجه به محیط یادگیری ارزشها و اخلاق
نمونه استان وان)

چکیده

متفاوت بودن موفقیت‌های مقطع متوسط برنامه آموزش فرهنگ دینی و علم اخلاق با توجه به وحی و عقل مورد بررسی قرار گرفته است. به همین دلیل در پایان نامه، از الگوی تحقیق ارتباطی استفاده شده است. جنسیت دانش آموزان، محل تولد، وضعیت یادگیری دین آنها در خارج از مدرسه و منبع یادگیری دینی آنها، نوع مدارس، اجتماع و محیطی که در آن زندگی میکنند، کافی بودن آموزشهای فرهنگ

دين و علم اخلاق و انعكاس مكفى بودن آموزشها ، میزان تحصیلات اولیاء ، وضعیت اقتصادی اجتماعی آنها نشان دهنده مشکلات این تحقیقات است. پدید آورنده زمینه های این تحقیق ، دانش آموزان رشته علوم دین و اخلاق مدارس مقطع متوسط وابسته به آموزش و پرورش استان وان میباشند. نظرسنجی بین 900 دانش آموز صورت گرفته اما فقط 741 دانش آموز نظرات ثمربخش ارائه دادند. تراز دانش آموزان در اینبار با توجه به نظرات خودشان به 5 بخش تقسیم میشود .

آموزش برنامه آموزش پرورش و آموزش :دی-کل ماتى-کل ین ید

الممكتسبات في برنامج تدريس ثقافة الدين و العلوم الاخلاقية في المرحلة الثانوية و اختلافها حسب مجال تعلم الاخلاق و القيم (نموذج مدينة وان)

الملخص

قد تم التحقيق في مادة الدين والأخلاق في برنامج التعليم الثانوي و حجم التمايز حسب الوحي مجال تعلم العقل.

فلهذا تم في هذه المقالة استخدام اسلوب العلائقي للبحث

المتغيرات التي أظهرت مشكلة البحث في هذه الدراسة هي جنسية الطلاب، ومكان الولادة، وتلقي التعليم الديني خارج المدرسة ومصدر تعليمهم التربوية الدينية و نوع المدارس ، وبيئتهم الاجتماعية والمستوطنات ، و كفاية معلم مادة الثقافة الدينية و علم الاخلاق، و مستوى العلمي للابوين و الحالة الاجتماعية والاقتصادية للابوين و مستوياتهم في التدين

كانت بيئة هذا البحث بيئة الطلاب الذين يدرسون مادة الثقافة الدينية و علم الاخلاق في المدارس الثانوية التابعة لمديرية التربية والتعليم في مدينة وان

و زعت أداة القياس لأكثر من 900 طالب للحصول على نتائج البحث، ولكن كان رد فعل إيجابي ل 741 من هذه الطلاب لأداة القياس.

وقد تم جمع مستويات المكاسب الملكية للطلاب ، بناء على وجهات نظرهم اعتبارا على نوع ليكرت بترتيب الخماسي

الكلمات الرئيسية : التعليم ، تعليم ثانوي ، البرنامج التعليمي ، برنامج تعليم الدين ، الوحي و العقل

Giriş

Son dönemlerde eğitim sürecinde, imkânların artması, eğitim ortamlarının değişmesi, ölçme ve değerlendirme metodolojisinin farklılaşması, sonuç merkezli bir eğitim yönteminden süreci önceleyen bir değerlendirme yöntemine önem verilmesi gibi unsurlar öğretim programlarının temel belirleyicileri olarak dikkate alınmaktadır.

Öğretim programları, önceden hazırlanmış bir program çerçevesinde planlı olarak yapılır ve öğretim yoluyla gerçekleştirilir. Öğretim programlarının gerçekleşmesi için hazırlanan öğretim programını oluşturan temel öğeler öğretimin planlanması, yürütülmesi ve değerlendirmesi sürecidir (Güven, 2004, s.1). Bu süreç, program geliştirme olarak adlandırılmaktadır (Varış, 1978, s.17). Diğer bir deyişle program geliştirme, öğretim programının hedef, içerik, öğrenme süreci ve değerlendirme öğeleri arasındaki dinamik ilişkiler bütünüdür (Demirel, 1999, s.96). Program geliştirme çalışmaları belli bir okul ya da okul sistemi içinde, araştırmaya dayalı etkinlikler olarak değerlendirilir. Program geliştirme sürecinde amaç, uygulanan öğretim programlarının verimliliğini artırma, programın uygulanması sırasında ortaya çıkan aksaklıkları belirleme ve bu aksaklıkları gidermenin yollarını araştırmaktır. Bu araştırmanın yapılması ve uygulanması aşamasında ise program geliştirme sürecinin öğelerinden yararlanılmaktadır (Güven, 2004, s.10). Program geliştirme sürecinin öğeleri, öğretim programı taslağını oluşturan hedef, içerik, öğrenme-öğretme süreçleri, değerlendirme ve programın tekrar gözden geçirilmesi amacıyla yapılan dönüt-düzeltilme aşamasıdır (Güven, 2004, s.11).

Hızla gelişen çağın koşulları nedeniyle bugün öğrencilerin daha aktif olmalarını gerektiren bir anlayış hâkim olmaya başlamıştır. Bu durum, öğretim programlarında referans alınan kaynak ve yaklaşımların değişmesini de beraberinde getirmekte ve artık öğrenciyi merkeze alan öğretim programları hazırlanmaya başlanmaktadır. Bu yaklaşımda, öğrencilerin davranışlarının değiştirilmesinde zihnin geliştirilmesine önem verilmektedir (Güneş, 2007, s.7). Yeni öğretim programlarındaki bu yaklaşımları, geleneksel yaklaşımlardan ayıran en belirgin özelliği öğrenmenin, bireyin kendi çabasıyla elde edilmiş olması ve zihninde yapılandırılmış olmasıdır (Fosnot, 1996, s.10).

Bu düşünceler doğrultusunda öğrenme-öğretme sürecinde birtakım değişiklikler meydana gelmesi ve bu değişikliklere paralel olarak eğitim programlarının yeniden gözden geçirilmesi, düzenlenmesi ve programa temel teşkil eden unsurların yeni ihtiyaçlara göre

yapılandırılması kaçınılmaz bir olgu olarak kabul edilmektedir. Bu bağlamda en son hazırlanan ortaöğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretim Programına göre, Ortaöğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde eğitimdeki yeni gelişmelere paralel olarak öğrencilerin beceri edinmesi beklenmektedir. Ayrıca programda öğretim yöntemleri kullanılarak araç gereçler, kaynaklar ve değerlendirme raporları önem arz etmektedir. Bu açıdan yeni hazırlanan programın yeni pedagojik anlayış ve değişen ihtiyaçlar çerçevesinde yeniden geliştirilmesinin önemli bir kazanım olduğunu belirtmek gerekir. Öğretimdeki bu beklentilere cevap verebileceği ve eğitimde geleneksel yaklaşımların çok ötesinde bir eğitim anlayışı öğrenme-öğretme sürecini yeniden düzenlediği kabul edilmektedir (Orta Öğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programı, 2005, s.11-12).

Bu bağlamda araştırmanın problemi: “Ortaöğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretim Programındaki Kazanımların Vahiy ve Akıl Öğrenme Alanına Göre Farklılaşma Boyutunu Etkileyen Faktörlerin Neler Olduğu?” sorusu üzerine kurgulanmıştır.

1. Araştırmanın Amacı:

Araştırmanın amacı, ortaöğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretim programındaki kazanımların vahiy ve akıl öğrenme alanına göre farklılaşma boyutunu etkileyen faktörlerin belirlenmesidir. Bu temel amaç, aşağıda verilen alt amaçlara ulaşarak çözümlenecektir.

“Ortaöğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretim Programındaki Vahiy ve Akıl Öğrenme Alanındaki Kazanımlar” araştırmaya katılanların cinsiyeti, doğum yeri, okul dışında din eğitimi alma durumları ve aldıkları din eğitiminin kaynağı, okul türleri, yaşadıkları sosyal çevre ve yerleşim birimleri, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi öğretmeninin yeterliliği ve yeterliliğini yansıtması, anne ve babalarının eğitim durumları, sosyo-ekonomik düzeyleri ve dindarlık düzeylerine göre farklılıklaşmakta mıdır?

2. Araştırmanın Önemi:

Din eğitimi alanında öğrenci kazanımlarının hayata aktarılmasını izleyen uygulamaya dönük çalışmaların yok denecek kadar az olması çalışmayı önemli kılmaktadır. Çünkü ortaöğretim ders programındaki üniteler, davranış değişikliğini sağlama açısından bir takım kazanımların elde edilmesi açısından önemlidir. Kazanımların öğrenme alanlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını araştıran çalışmaların azlığı dikkate alındığında; bu araştırmanın, ortaöğretim din kültürü ve ahlak bilgisi

öğretmenlerinin derslerdeki veriminin ve başarısının artmasına katkı sağlayacağı, Milli Eğitim Bakanlığına ve buna bağlı olarak Din Öğretimi Genel Müdürlüğüne alanla ilgili program geliştirme çalışmalarına katkı sağlayacağı, okul ve çevresinde etkili olan faktörleri belirleyecek öğrenme çevresinin etkili düzenlemesine yönelik öneriler ortaya koyacağı umulmaktadır.

3. Yöntem

3. 1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada Ortaöğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretim Programındaki Kazanımların Vahiy Ve Akıl Öğrenme Alanına göre farklılaşp farklılaşmadığı araştırılmıştır. Bu nedenle tezde, ilişkisel tarama modeli (Karasar, 1998, s.79-81) kullanılmıştır. Teze konu edilen araştırma, tek faktörlü bir desen (Balcı, 2001, s.242) olarak planlanmıştır. Bu çalışmada araştırmanın problemini gösteren değişkenler, araştırmaya katılanların cinsiyeti, doğum yeri, okul dışında din eğitimi alma durumları ve aldıkları din eğitiminin kaynağı, okul türleri, yaşadıkları sosyal çevre ve yerleşim birimleri, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi öğretmeninin yeterliliği ve yeterliliğini yansıtmaması, anne ve babalarının eğitim durumları, sosyo-ekonomik düzeyleri ve dindarlık düzeylerine ilişkin durumlardır.

3. 2. Araştırmanın Evreni ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Van ilindeki Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı olan ortaöğretim kademesindeki okullarda Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersini alan öğrenciler oluşturmaktadır. Örneklem kapsamındaki okullar olan Fen Lisesi, Anadolu Öğretmen Lisesi, Anadolu Lisesi, Kız Meslek Lisesi, Ticaret Meslek Lisesi, Sağlık Meslek Lisesi, Endüstri Meslek Lisesi'nin her bir türünden birer okul türü, düz liselerden de araştırmacı tarafından yapılan gözlemler ve okul idarecileriyle yapılan görüşmeler sonucunda kentin muhtelif semtlerinde yer alan üst, orta ve alt sosyo-ekonomik düzeylerden ailelerin çocuklarının devam ettiği varsayılan beş ayrı okul seçilmiştir. Ölçme aracı sadece lise son sınıflara uygulanmıştır. Son sınıfı üç-dörtten daha fazla şubeden oluşan kalabalık okullarda okul müdürleri ve Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenleri ile görüşülerek akademik başarıları bakımından düşük, orta ve yüksek düzeydeki şubelerden birer şube seçilmiş ve bu şubelerden de kız-erkek öğrenci oranlarının birbirine yakın olduğu üç şube tercih edilmiştir. Ölçme aracı ile elde edilecek bulgular belirlenen örneklem grubu üzerinde uygulanarak çözümlenmeler yapılmıştır. Kız-erkek öğrenci oranlarının birbirine yakın olduğu üç şube tercih edilmiştir. Ölçme aracı

ile elde edilecek bulgular, belirlenen örneklem grubu üzerinde uygulanarak çözümlenmeler yapılmıştır. Ölçme aracı 900 öğrenciye dağıtıldı ancak 741 öğrenciden form dönüşü gerçekleşti. Geri dönüş oranımız % 82,3 oldu.

3. 3. Veri Toplama Teknikleri(Data Collection Techniques)

Araştırmada başarı testi ve tutum ölçeği yapılmamış olup, veri toplama aracı olarak örneklem grubunda bulunan öğrencilere tarafımızdan ortaöğretim programının tüm kazanımlarını kapsayan ölçek anket yöntemi ile uygulanmıştır. Elde edilen veriler, SPSS Programına girilerek ilişki ve fark testlerine tabi tutulmuştur. Veri toplama aracımız olan anket formunda, kişisel özellikleri belirlemeye yönelik 12 adet soru ile ortaöğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersini alan öğrencilerin kazanımlarının gerçekleşme düzeylerini belirlemeye yönelik 84 sorudan oluşan ortaöğretimlerde Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersini alan öğrencilerin kazanımlarının gerçekleşme düzeyleri ölçөгünden oluşmaktadır.

3. 4. Verilerin Analizi ve Değerlendirilmesi

(Data Analysis and Evaluation)

Öğrencilerin söz konusu kazanımlara sahip olma düzeyleri, kendi görüşlerine dayalı olarak Likert tipi beşli derecelendirme ölçeğiyle toplanmıştır. Günümüzde en fazla kullanılan çok maddeli ölçeklerden birisi de Likert tipi ölçeklerdir (geniş bilgi için bkz:Tezbaşaran, 1997).

Öğrencilerin belirtilen kazanımlara sahip olma düzeyleri toplam puanlar kullanılarak değerlendirilmiştir. Bu nedenle tüm boyutlardaki kazanımları elde etme düzeylerine ilişkin toplam puanlar hesaplanarak bu değerler büyükten küçüğe 1'den başlanarak sıraya dizilmiştir. Her bir kazanımın elde etme düzeyine ait ortalama puanlar kullanılarak öğrencilerin o kazanımlara hangi düzeyde sahip olduğu ölçeklendirilmiştir. Verilerinin çözümlenmesinde uygulanan anketlerde toplanan veriler bilgisayar ortamına aktarılarak düzenlenmiş ve Sosyal Bilimler İstatistiksel Paket Programı (SPSS)'nda analiz edilmiştir.

Elde edilen Cronbach Alpha sonucuna göre, değişkenleri daha sağlıklı bir biçimde belirlemek ve ölçeğin yapı geçerliliğini sınamak amacıyla da verilere faktör analizi uygulanmıştır. İkili karşılaştırmalarda *bağımsız ikili örneklem t testi*, gruplar arasındaki farklılıkların varlığının tespiti için *tek yönlü varyans analizi* uygulanmıştır. *Varyans analizi* sonucunda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmışsa bu farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığının belirlenmesi amacıyla

çoklu karşılaştırma testleri (*post hoc multiple comparisons*) yapılmıştır. Her bir değişkenin bir diğer değişkenle olan ilişkisi uygun analiz teknikleriyle ayrı ayrı ortaya konulduktan sonra bir sonuç tablosu üzerinde açıklama ve yorumlama yapılmıştır.

3. 5. Veri Toplama Aracının Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları (Validity and Reliability of Data Collection Tool)

Araştırmanın güvenilirlik katsayılarının belirlenmesinde *Cronbach Alfa* katsayısı kullanılmıştır. Ölçekte 7 temel kazanım boyutu ele alınmış ve bu boyutların altında yer alan ölçeklerin tek bir yapıyı ölçüp ölçmediğini test etmek için faktör analizi uygulanmıştır (Büyüköztürk, 2002, s.117). Ayrıca öğrencilerin kazanımlarının gerçekleşme düzeylerini belirlemek için kullanılan ölçeğin her bir boyutunun geçerlik güvenilirlik çalışması ve elde edilen verilerdeki yeterliğinin saptanması için *Kaiser-Mayer-Olkin (KMO)* ve verilerin çok değişkenli normal dağılımdan geldiğini belirtmek için *Barlett Testi* uygulanmıştır (Tavşancıl, 2002, s.50). Elde edilen verilere faktör analizi yapılmış madde test korelasyonları incelenmiştir. İnceleme sonucunda, toplam korelasyonu 0,30'un altında kalan maddeler ölçekten çıkarılmıştır.

4. Bulgular ve Yorum

Cinsiyet	N	\bar{X}	S	sd	t	P
Kadın	434	4,00	,93	738	-,524	,600
Erkek	306	4,04	,98			

Tablo 1. Ahlak ve Değer Öğrenme Alanındaki Kazanımların Gerçekleşme Düzeyi Toplam Puanlarının Araştırmaya Katılanların Cinsiyetine Göre T-Testi Sonuçları

Araştırmaya katılan öğrencilerin “Ahlak ve Değer Öğrenme Alanındaki Kazanımların Gerçekleşme Düzeyi” toplam puanları, öğrencilerin cinsiyetlerine göre t-testi sonuçları yukarıdaki tablo 109’da gösterilmiştir. Bu bulgulara göre, araştırmaya katılan Ortaöğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersini alan öğrencilerinin “Ahlak ve Değer Öğrenme Alanındaki Kazanımların Gerçekleşme Düzeyi” boyutundaki toplam puanları ve cinsiyetleri arasında anlamlı bir fark yoktur [$t(738)=-,524, p>.05$]. Erkek öğrencilerin “Ahlak ve Değer Öğrenme Alanındaki Kazanımların Gerçekleşme Düzeyi” ölçeğinin puan ortalamaları $\bar{X}=4,00$ iken kız öğrencilerin “Ahlak ve Değer Öğrenme Alanındaki

Kazanımların Gerçekleşme Düzeyi” ölçeğinin puan ortalamaları $\bar{X}=4,04$ ’tür. Tablo değerleri varyansların eşitliği varsayımına göre alınmıştır.

Bu bulgu, cinsiyet faktörünün, Ortaöğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersini alan öğrencilerin “Ahlak ve Değer Öğrenme Alanındaki Kazanımların Gerçekleşme Düzeyi” toplam puanları yeterliklerinde farklı etkilere sahip olmadığını göstermektedir. Konuyla ilgili yapılan diğer alan araştırmalarında da cinsiyet etkili bir faktör değildir.

Öğretmen Yeterliliği	N	\bar{X}	S	sd	t	P
Evet	535	4,07	,89	729	2,273	0,23
Hayır	196	3,89	1,05			

Tablo 2. Ahlak ve Değer Öğrenme Alanındaki Kazanımların Gerçekleşme Düzeyi Toplam Puanlarının Araştırmaya Katılanların Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretmenini Yeterli Görüp Görmemesine Göre T-Testi Sonuçları

“Ahlak ve Değer Öğrenme Alanındaki Kazanımların Gerçekleşme Düzeyi” toplam puanlarının araştırmaya katılan öğrencilerin “Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretmenini Yeterli Görüp Görmemeleri”ne göre t-testi sonuçları yukarıda tablo 112’de gösterilmiştir. Bu bulgulara göre, araştırmaya katılan öğrencilerinin “Ahlak ve Değer Öğrenme Alanındaki Kazanımların Gerçekleşme Düzeyi” boyutundaki toplam puanları ve “Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretmeninin Yeterli Olup Olmaması” arasında anlamlı bir fark vardır [t(729)= 2,273, p<.05]. “Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretmenini Yeterli Gören” öğrencilerin puan ortalamaları $\bar{X}=4,07$ iken “Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretmenini Yeterli Görmeyen” öğrencilerin puan ortalamaları $\bar{X}=3,89$ ’dur. Tablo değerleri varyansların eşitliği varsayımına göre alınmıştır.

Bu bulgu, “Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretmeninin Yeterli Olması” faktörünün, Ortaöğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersini alan öğrencilerin “Ahlak ve Değer Öğrenme Alanındaki Kazanımların Gerçekleşme Düzeyi” toplam puanları üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir.

Öğretmenin Yeter. Yansıt.	N	\bar{X}	S	sd	t	P
Evet	470	4,08	,89	689	2,176	,030
Hayır	221	3,91	1,05			

Tablo 3. Ahlak ve Değer Öğrenme Alanındaki Kazanımların Gerçekleşme Düzeyi Toplam Puanlarının Araştırmaya Katılanların Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretmeninin Yeterliliğini Yansıttığını Düşünüp Düşünmemesine Göre T-Testi Sonuçları

“Ahlak ve Değer Öğrenme Alanındaki Kazanımların Gerçekleşme Düzeyi” toplam puanlarının araştırmaya katılan öğrencilerin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretmeninin Yeterliliğini Yansıttığını düşünüp düşünmediklerine göre t-testi sonuçları yukarıda tablo 113’te gösterilmiştir. Bu bulgulara göre, araştırmaya katılan öğrencilerinin “Ahlak ve Değer Öğrenme Alanındaki Kazanımların Gerçekleşme Düzeyi” boyutundaki toplam puanları ve Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretmeninin Yeterliliğini yansıtmayı yansıtmaması arasında anlamlı bir fark vardır [$t(689)=2,176, p<.05$]. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretmeninin Yeterliliğini Yansıttığını düşünen öğrencilerin puan ortalamaları $\bar{X}=4,08$ iken Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretmeninin Yeterliliğini Yansıtmadığını düşünen öğrencilerin puan ortalamaları $\bar{X}=3,91$ ’dir. Tablo değerleri varyansların eşitliği varsayımına göre alınmıştır.

Bu bulguda, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretmeninin Yeterliliğini yansıtmaması faktörünün, Ortaöğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersini alan öğrencilerin Ahlak ve Değer Öğrenme Alanındaki Kazanımların Gerçekleşme Düzeyi”nin daha yüksek olduğu görülmektedir.

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Toplamı	F	P	Anlamlı Fark
G. arası	18,555	7	2,651	3,073	,003	1-4,6-
G. içi	631,316	732	,862			4,8-4;2-
Toplam	649,871	739				4,5-4,7-4

Tablo 4. Ahlak ve Değer Öğrenme Alanındaki Kazanımların Gerçekleşme Düzeyi Toplam Puanlarının Araştırmaya Katılanların Lise Türlerine Göre Varyans Analizi Sonuçları

Yukarıdaki tablo 115'in sonuçlarına göre araştırmaya katılan öğrencilerin "Ahlak ve Değer Öğrenme Alanındaki Kazanımların Gerçekleşme Düzeyi"nden aldıkları puanları ve lise türlerine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığını göstermektedir [$F(7-732)=3,073$, $p<.05$]. Bu bulgu, lise türlerinin Ortaöğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersini alan öğrencilerin "Ahlak ve Değer Öğrenme Alanındaki Kazanımların Gerçekleşme Düzeyi"ni edinmelerinde farklı etkilere sahip olduğunu göstermektedir. Analiz sonuçları dikkate alındığında, bu kazanımlara öğrencilerin sahip olma düzeylerinin lise türlerine göre farklılık gösterdiği ortaya çıkmaktadır. Farkın kaynağını tespit etmek için yapılan LSD testi sonucunda, E. Meslek Lisesi, A. Öğretmen Lisesi ve Düz Lise'de okuyan öğrencilerin Ticaret Meslek Anadolu Lisesi'nde okuyan öğrencilere; Kız Meslek Lisesi, Fen Lisesi ve Anadolu Lisesi'nde okuyan öğrencilerin de Ticaret Meslek Anadolu Lisesi ile Düz Lise'de okuyan öğrencilere göre ahlak ve değer öğrenme alanındaki kazanımların gerçekleşme düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmektedir.

Aile Ortamı	N	\bar{X}	S	sd	t	P
Evet	287	3,96	1,02	670	-2,022	,044
Hayır	385	4,10	,84			

Tablo 5. Ahlak ve Değer Öğrenme Alanındaki Kazanımların Gerçekleşme Düzeyi Toplam Puanlarının Araştırmaya Katılanların Kaldıkları Sosyal Çevrelere Göre Dağılımı

Tablo 5. 1. Ahlak ve Değer Öğrenme Alanındaki Kazanımların Gerçekleşme Düzeyi Toplam Puanlarının Araştırmaya Katılanların Aile Ortamını Tercih Etme Durumuna Göre T-Testi Sonuçları

Ahlak ve Değer Öğrenme Alanındaki Kazanımların Gerçekleşme Düzeyi toplam puanlarının araştırmaya katılanların sosyal çevre olarak aile ortamını tercih edip etmediklerine göre t-testi sonuçları yukarıda tablo 116. 1'de gösterilmiştir. Bu bulgulara göre, araştırmaya katılan öğrencilerinin "Ahlak ve Değer Öğrenme Alanındaki Kazanımların Gerçekleşme Düzeyi" boyutundaki toplam puanları ve sosyal çevre olarak aile ortamını tercih edip etmemeleri arasında anlamlı bir fark vardır [$t(670)=-2,022$, $p<.05$]. Sosyal çevre olarak aile ortamını tercih

eden öğrencilerin puan ortalamaları $\bar{X}=3,96$ iken, sosyal çevre olarak aile ortamını tercih etmeyen öğrencilerin puan ortalamaları $\bar{X}=4,10$ 'dur. Tablo değerleri varyansların eşitliği varsayımına göre alınmıştır.

Bu bulguda, öğrencilerin sosyal çevre olarak aile ortamını tercih etmeleri faktörünün, Ortaöğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersini alan öğrencilerin “Ahlak ve Değer Öğrenme Alanındaki Kazanımların Gerçekleşme Düzeyi”nin daha yüksek olduğu görülmektedir.

Okul Ortamı	N	\bar{X}	S	sd	t	P
Evet	384	4,13	,76	671	3,118	,003
Hayır	289	3,92	1,09			

Tablo 5. 2. Ahlak ve Değer Öğrenme Alanındaki Kazanımların Gerçekleşme Düzeyi Toplam Puanlarının Araştırmaya Katılanların Okul Ortamını Tercih Etme Durumuna Göre T-Testi Sonuçları

Ahlak ve Değer Öğrenme Alanındaki Kazanımların Gerçekleşme Düzeyi toplam puanlarının araştırmaya katılanların sosyal çevre olarak okul ortamını tercih edip etmediklerine göre t-testi sonuçları yukarıda tablo 116. 4'te gösterilmiştir. Bu bulgulara göre, araştırmaya katılan öğrencilerinin “Ahlak ve Değer Öğrenme Alanındaki Kazanımların Gerçekleşme Düzeyi” boyutundaki toplam puanları ve sosyal çevre olarak okul ortamını tercih edip etmemeleri arasında anlamlı bir fark vardır [t(671)=3,118, p<.05]. Sosyal çevre olarak okul ortamını tercih eden öğrencilerin puan ortalamaları $\bar{X}=4,13$ iken, sosyal çevre olarak okul ortamını tercih etmeyen öğrencilerin puan ortalamaları $\bar{X}=3,92$ 'dir. Tablo değerleri varyansların eşitliği varsayımına göre alınmıştır.

Bu bulgu, öğrencilerin sosyal çevre olarak okul ortamını tercih etmeleri faktörünün, Ortaöğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersini alan öğrencilerin “Ahlak ve Değer Öğrenme Alanındaki Kazanımların Gerçekleşme Düzeyi”nin daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Tablo 6. Araştırmaya Katılanların Annelerinin Dindarlık Düzeyine Göre Dağılımı
Tablo 6. 1. Ahlak ve Değer Öğrenme Alanındaki Kazanımların Gerçekleşme Düzeyi

Namaz Kılar	N	\bar{X}	S	sd	t	P
Evet	685	4,05	,90	728	2,794	,005
Hayır	45	3,65	1,38			

Toplam Puanlarının Araştırmaya Katılanların Annelerinin Namaz Kılıp Kılmama Durumuna Göre T-Testi Sonuçları

Ahlak ve Değer Öğrenme Alanındaki Kazanımların Gerçekleşme Düzeyi toplam puanlarının araştırmaya katılanların annelerinin namaz kılıp kılmadıklarına göre t-testi sonuçları yukarıda tablo 123. 1’de gösterilmiştir. Bu bulgulara göre, araştırmaya katılan öğrencilerinin “Ahlak ve Değer Öğrenme Alanındaki Kazanımların Gerçekleşme Düzeyi” boyutundaki toplam puanları ve annelerinin namaz kılıp kılmama durumu arasında anlamlı bir fark vardır [$t(728)=2,794, p<.05$]. Namaz kılan öğrencilerin annelerinin puan ortalamaları $\bar{X}=4,05$ iken, namaz kılmayan öğrenci annelerinin puan ortalamaları $\bar{X}=3,65$ ’tir. Tablo değerleri varyansların eşitliği varsayımına göre alınmıştır.

Bu bulgu, öğrencilerin annelerinin namaz kılmayı tercih etmeleri faktörünün, Ortaöğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersini alan öğrencilerin “Ahlak ve Değer Öğrenme Alanındaki Kazanımların Gerçekleşme Düzeyi”nin daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Tablo 6. 2. Ahlak ve Değer Öğrenme Alanındaki Kazanımların Gerçekleşme Düzeyi Toplam Puanlarının Araştırmaya Katılanların Annelerinin Oruç Tutup Tutmama Durumuna Göre T-Testi Sonuçları

Oruç Tutar	N	\bar{X}	S	sd	t	P
Evet	694	4,05	,91	727	2,413	,017
Hayır	35	3,66	1,37			

Ahlak ve Değer Öğrenme Alanındaki Kazanımların Gerçekleşme Düzeyi toplam puanlarının araştırmaya katılanların annelerinin oruç tutup tutma durumuna göre t-testi sonuçları yukarıda tablo 123. 3’te gösterilmiştir. Bu bulgulara göre, araştırmaya katılan öğrencilerin “Ahlak ve Değer Öğrenme Alanındaki Kazanımların Gerçekleşme Düzeyi” boyutundaki toplam puanları ve annelerinin oruç tutup tutma durumu arasında anlamlı bir fark vardır [$t(727)=2,413, p<.05$]. Oruç tutan öğrencilerin annelerinin puan ortalamaları $\bar{X}=4,05$ iken, oruç tutmayan öğrencilerin annelerinin puan ortalamaları $\bar{X}=3,66$ ’dır. Tablo değerleri varyansların eşitliği varsayımına göre alınmıştır.

Bu bulguda, öğrencilerin annelerinin oruç tutmaları faktörünün, Ortaöğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersini alan öğrencilerin “Ahlak ve Değer Öğrenme Alanındaki Kazanımların Gerçekleşme Düzeyi”nin daha yüksek olduğu görülmektedir.

Namaz Kılar	N	\bar{X}	S	sd	t	P
Evet	605	4,06	,90	706	2,321	,021
Hayır	103	3,83	1,10			

Tablo 7. Araştırmaya Katılanların Babalarının Dindarlık Düzeyine Göre Dağılımı
Tablo 7. 1. Ahlak ve Değer Öğrenme Alanındaki Kazanımların Gerçekleşme Düzeyi Toplam Puanlarının Araştırmaya Katılanların Babalarının Namaz Kılıp Kılmama Durumuna Göre T-Testi Sonuçları

Ahlak ve Değer Öğrenme Alanındaki Kazanımların Gerçekleşme Düzeyi toplam puanlarının araştırmaya katılanların babalarının namaz kılıp kılmadıklarına göre t-testi sonuçları yukarıda tablo 124. 1’de gösterilmiştir. Bu bulgulara göre, araştırmaya katılan öğrencilerinin “Ahlak ve Değer Öğrenme Alanındaki Kazanımların Gerçekleşme Düzeyi” boyutundaki toplam puanları ve babalarının namaz kılıp kılmama durumu arasında anlamlı bir fark vardır [$t(706)=2,321$ $p<.05$]. Namaz kılan öğrencilerin babalarının puan ortalamaları $\bar{X}=4,06$ iken, namaz kılmayan öğrenci babalarının puan ortalamaları $\bar{X}=3,83$ ’tür. Tablo değerleri varyansların eşitliği varsayımına göre alınmıştır.

Bu bulguda, öğrencilerin babalarının namaz kılmayı tercih etmeleri faktörünün, Ortaöğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersini alan öğrencilerin “Ahlak ve Değer Öğrenme Alanındaki Kazanımların Gerçekleşme Düzeyi”nin daha yüksek olduğu görülmektedir.

Oruç Tutar	N	\bar{X}	S	sd	t	P
Evet	658	4,05	,91	706	2,210	,027
Hayır	50	3,75	1,13			

Tablo 7. 2. Ahlak ve Değer Öğrenme Alanındaki Kazanımların Gerçekleşme Düzeyi Toplam Puanlarının Araştırmaya Katılanların Babalarının Oruç Tutup Tutmama Durumuna Göre T-Testi Sonuçları

Ahlak ve Değer Öğrenme Alanındaki Kazanımların Gerçekleşme Düzeyi toplam puanlarının araştırmaya katılanların babalarının oruç tutup tutma durumuna göre t-testi sonuçları yukarıda tablo 124. 3'de gösterilmiştir. Bu bulgulara göre, araştırmaya katılan öğrencilerin “Ahlak ve Değer Öğrenme Alanındaki Kazanımların Gerçekleşme Düzeyi” boyutundaki toplam puanları ve babalarının oruç tutup tutma durumu arasında anlamlı bir fark vardır [$t(706)=2,210$ $p<.05$]. Oruç tutan öğrencilerin babalarının puan ortalamaları $\bar{X}=4,05$ iken, oruç tutmayan öğrencilerin babalarının puan ortalamaları $\bar{X}=3,75$ 'tir. Tablo değerleri varyansların eşitliği varsayımına göre alınmıştır.

Bu bulgu, öğrencilerin babalarının oruç tutmaları faktörünün, Ortaöğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersini alan öğrencilerin “Ahlak ve Değer Öğrenme Alanındaki Kazanımların Gerçekleşme Düzeyi”nin daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Zekât Verir	N	\bar{X}	S	sd	T	P
Evet	658	4,05	,91	706	2,210	,027
Hayır	50	3,75	1,13			

Tablo 7. 3. Ahlak ve Değer Öğrenme Alanındaki Kazanımların Gerçekleşme Düzeyi Toplam Puanlarının Araştırmaya Katılanların Babalarının Zekât Verip Vermeme Durumuna Göre T-Testi Sonuçları

Ahlak ve Değer Öğrenme Alanındaki Kazanımların Gerçekleşme Düzeyi toplam puanlarının araştırmaya katılanların babalarının zekât verip vermeme durumuna göre t-testi sonuçları yukarıda tablo 124. 4'de gösterilmiştir. Bu bulgulara göre, araştırmaya katılan öğrencilerin “Ahlak ve Değer Öğrenme Alanındaki Kazanımların Gerçekleşme Düzeyi” boyutundaki toplam puanları ve babalarının zekât verip vermeme durumu arasında anlamlı bir fark vardır [$t(706)=2,210$, $p<.05$]. Zekât veren öğrencilerin babalarının puan ortalamaları $\bar{X}=4,05$ iken, Zekât vermeyen öğrencilerin babalarının puan ortalamaları $\bar{X}=3,75$ 'tir. Tablo değerleri varyansların eşitliği varsayımına göre alınmıştır.

Bu bulguda, öğrencilerin babalarının zekât vermeleri faktörünün, Ortaöğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersini alan öğrencilerin “Ahlak ve Değer Öğrenme Alanındaki Kazanımların Gerçekleşme Düzeyi”nin daha yüksek olduğu görülmektedir.

Hiç İbadet Yapmaz	N	\bar{X}	S	sd	t	P
Evet	10	3,33	1,03	706	-2,385	,017
Hayır	698	4,04	,93			

Tablo 7. 4. Ahlak ve Değer Öğrenme Alanındaki Kazanımların Gerçekleşme Düzeyi Toplam Puanlarının Araştırmaya Katılanların Babalarının İbadet Yapıp Yapmama Durumuna Göre T-Testi Sonuçları

Ahlak ve Değer Öğrenme Alanındaki Kazanımların Gerçekleşme Düzeyi toplam puanlarının araştırmaya katılanların babalarının ibadet yapıp yapmama durumuna göre t-testi sonuçları yukarıda tablo 124. 7'de gösterilmiştir. Bu bulgulara göre, araştırmaya katılan öğrencilerin “Ahlak ve Değer Öğrenme Alanındaki Kazanımların Gerçekleşme Düzeyi” boyutundaki toplam puanları ve babalarının ibadet yapıp yapmama durumu arasında anlamlı bir fark vardır [$t(706)=-2,385$ $p<.05$]. Hiç ibadet yapmayan öğrencilerin babalarının puan ortalamaları $\bar{X}=3,33$ iken, ibadet yapan öğrencilerin annelerinin puan ortalamaları $\bar{X}=4,04$ 'tür. Tablo değerleri varyansların eşitliği varsayımına göre alınmıştır.

Bu bulguda, öğrencilerin babalarının ibadet yapmaları faktörünün, Ortaöğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersini alan öğrencilerin “Ahlak ve Değer Öğrenme Alanındaki Kazanımların Gerçekleşme Düzeyi”nin daha yüksek olduğu görülmektedir.

Okul Dışında Din Eğitimi Alma Durumu	N	\bar{X}	S	sd	T	P
Evet	316	4,17	,780	729	3,812	,000
Hayır	415	3,91	1,03			

Tablo 8. Ahlak ve Değer Öğrenme Alanındaki Kazanımların Gerçekleşme Düzeyi Toplam Puanlarının Araştırmaya Katılanların Okul Dışında Din Eğitimi Alma Durumuna Göre T-Testi Sonuçları

Ahlak ve Değer Öğrenme Alanındaki Kazanımların Gerçekleşme Düzeyi toplam puanlarının araştırmaya katılanların okul dışında din

eğitimi alıp almadıklarına göre t-testi sonuçları yukarıda tablo 127’de gösterilmiştir. Bu bulgulara göre, araştırmaya katılan öğrencilerinin “Ahlak ve Değer Öğrenme Alanındaki Kazanımların Gerçekleşme Düzeyi” boyutundaki toplam puanları ve okul dışında din eğitimi alıp almadıkları arasında anlamlı bir fark vardır [$t(729)=3,812$ $p<.05$]. Okul dışında din eğitimi almayı tercih eden öğrencilerin puan ortalamaları $\bar{X}=4,17$ iken, okul dışında din eğitimi almayı tercih etmeyen öğrencilerin puan ortalamaları ise $\bar{X}=3,91$ ’dir. Tablo değerleri varyansların eşitliği varsayımına göre alınmıştır.

Bu bulguda, öğrencilerin okul dışında din eğitimi almaları faktörünün, Ortaöğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersini alan öğrencilerin “Ahlak ve Değer Öğrenme Alanındaki Kazanımların Gerçekleşme Düzeyi”nin daha yüksek olduğu görülmektedir.

Dini Vakıflardan Din Eğitimi Alma Durumu	N	\bar{X}	S	sd	t	P
Evet	19	3,65	1,28	33 3	- 2,472	,014
Hayır	31 6	4,15	,82			

Tablo 8. 1. Ahlak ve Değer Öğrenme Alanındaki Kazanımların Gerçekleşme Düzeyi Toplam Puanlarının Araştırmaya Katılanların Dini Vakıflardan Din Eğitimi Alma Durumuna Göre T-Testi Sonuçları

Ahlak ve Değer Öğrenme Alanındaki Kazanımların Gerçekleşme Düzeyi toplam puanlarının araştırmaya katılanların okul dışında dini vakıflardan din eğitimi alıp almadıklarına göre t-testi sonuçları yukarıda tablo 127.4’te gösterilmiştir. Bu bulgulara göre, araştırmaya katılan öğrencilerinin “Ahlak ve Değer Öğrenme Alanındaki Kazanımların Gerçekleşme Düzeyi” boyutundaki toplam puanları ve okul dışında dini vakıflardan din eğitimi alıp almadıkları arasında anlamlı bir fark vardır [$t(333)=-2,472$, $p<.05$]. Okul dışında dini vakıflardan din eğitimi almayı tercih eden öğrencilerin puan ortalamaları $\bar{X}=3,65$ iken, okul dışında dini vakıflardan din eğitimi almayı tercih etmeyen öğrencilerin puan ortalamaları ise $\bar{X}=4,15$ ’dir. Tablo değerleri varyansların eşitliği varsayımına göre alınmıştır.

Bu bulguda, öğrencilerin okul dışında dini vakıflardan din eğitimi almaları faktörünün, Ortaöğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersini alan öğrencilerin “Ahlak ve Değer Öğrenme Alanındaki

Kazanımların Gerçekleşme Düzeyi'nin daha yüksek olduğu görülmektedir.

Dini Derneklerden Din Eğitimi Alma Durumu	N	\bar{X}	S	sd	t	P
Evet	28	3,64	1,12	33 3	- 3,173	,002
Hayır	30 7	4,17	,81			

Tablo 8. 2. Ahlak ve Değer Öğrenme Alanındaki Kazanımların Gerçekleşme Düzeyi Toplam Puanlarının Araştırmaya Katılanların Dini Derneklerden Din Eğitimi Alma Durumuna Göre T-Testi Sonuçları

Ahlak ve Değer Öğrenme Alanındaki Kazanımların Gerçekleşme Düzeyi toplam puanlarının araştırmaya katılanların okul dışında dini derneklerden din eğitimi alıp almadıklarına göre t-testi sonuçları yukarıda tablo 127.5'te gösterilmiştir. Bu bulgulara göre, araştırmaya katılan öğrencilerinin “Ahlak ve Değer Öğrenme Alanındaki Kazanımların Gerçekleşme Düzeyi” boyutundaki toplam puanları ve okul dışında dini derneklerden din eğitimi alıp almadıkları arasında anlamlı bir fark vardır [$t(333)=-3,173$ $p<.05$]. Okul dışında dini derneklerden din eğitimi almayı tercih eden öğrencilerin puan ortalamaları $\bar{X}=3,64$ iken, okul dışında dini derneklerden din eğitimi almayı tercih etmeyen öğrencilerin puan ortalamaları ise $\bar{X}=4,17$ 'dir. Tablo değerleri varyansların eşitliği varsayımına göre alınmıştır.

Bu bulguda, öğrencilerin okul dışında dini derneklerden din eğitimi almaları faktörünün, Ortaöğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersini alan öğrencilerin “Ahlak ve Değer Öğrenme Alanındaki Kazanımların Gerçekleşme Düzeyi”nin daha yüksek olduğu görülmektedir.

Sonuç

Orta Öğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersini alan öğrencilerin ahlak ve değerler öğrenme alanında yer alan kazanımlara sahip olma düzeyleri oldukça yüksektir. Bulgulara göre öğrencilerin belirtilen alanda en fazla sahip oldukları kazanım “başkalarının hak ve özgürlüklerine saygı duymakla beraber kendi hak ve özgürlüklerimin farkında olarak gerekli durumlarda hakkımı ararım” ve en az sahip oldukları kazanım ise, “değerler hiyerarşisinde dini ve ahlaki değerlerin

örneğini fark ederek kendim ve toplum açısından etkilerini açıklayabilirim” kazanımıdır.

Ahlak ve değerler öğrenme alanında yer alan kazanımlara sahip olma düzeylerinde öğrencilerin cinsiyetleri, doğdukları yerleşim merkezi, kaldıkları yerleşim birimi, sosyal çevre olarak mahalle ortamını tercih edip etmemeleri, arkadaş ortamını tercih edip etmemeleri, okul ortamını tercih edip etmemeleri ve sosyal çevre olarak diğer ortamları tercih edip etmemeleri, okul dışında aileden din eğitimi alıp almadıkları, okul dışında dini cemaatlerden din eğitimi alıp almadıkları, okul dışında camiden din eğitimi alıp almadıkları, okul dışında Kur’an kursundan din eğitimi alıp almadıkları, öğrencilerin, anne-babalarının öğrenim ve ekonomik düzeyleri, annelerinin Kur’an okuyup okumama, zekât verip vermeme, annelerinin hacca gidip gitmeme durumu, ibadet yapıp yapmama durumları, ibadet yapma sıklıkları, babalarının Kur’an okuyup okumama, hacca gidip gitmeme durumları, ibadet yapma sıklıkları ve öğrencilerin okul dışında aileden din eğitimi alıp almadıkları etkili faktörler değildir.

Buna karşılık, ahlak ve değerler öğrenme alanında yer alan kazanımlara sahip olma düzeylerinde öğrencilerin eğitim gördükleri lise türleri, sosyal çevre olarak aile ortamını tercih edip etmemeleri, okul ortamını tercih edip etmemeleri, okul dışında din eğitimi alıp almadıkları, okul dışında dini vakıflardan din eğitimi alıp almadıkları, okul dışında dini derneklerden din eğitimi alıp almadıkları, annelerinin namaz kılıp kılmama durumu, annelerinin oruç tutup tutma durumu, babalarının namaz kılıp kılmama durumu, babalarının oruç tutup tutma durumu, babalarının zekât verip vermeme durumu, babalarının ibadet yapıp yapmama durumu, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi öğretmeninin yeterliliğini yansıtıp yansıtmaması ve Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi öğretmeninin yeterli olup olmaması etkili faktörlerdir.

Bu alanda Endüstri Meslek Lisesi, Anadolu Öğretmen Lisesi ve Düz Lise’de okuyan öğrencilerin Ticaret Meslek Anadolu Lisesi’nde okuyan öğrencilere; Kız Meslek Lisesi, Fen Lisesi ve Anadolu Lisesi’nde okuyan öğrencilerin de Ticaret Meslek Anadolu Lisesi ile Düz Lise’de okuyan öğrencilere göre ahlak ve değer öğrenme alanındaki kazanımların gerçekleşme düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmektedir.

Kaynakça

- Balcı, A.(2001). *Sosyal bilimlerde araştırma*. Ankara: PegemA Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş. (2002). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Demirel, Ö. (1999). *Kuramdan uygulamaya eğitimde program geliştirme*. Ankara: PegemA Yayınları.
- Fosnot, C.T. (1996). Introduction: aspect of constructivism, *constructivism:teory, perspectives and practice*. Teacher College, New York London: Columbia University.
- Güneş, F. (2007). *Yapılandırıcı yaklaşımla sınıf yönetimi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Güven, S.(2004). Program geliştirme. (M. Görül, Ed.). *Öğretimde Planlama, Uygulama ve Değerlendirme*. Elazığ: Üniversite Kitabevi.
- Karasar, N. (1998). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2005). *Ortaöğretim din kültürü ve ahlak bilgisi dersi öğretim programı*. Ankara: MEB Yayınları.
- Tavşancıl, E.(2002). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Tezbaşaran, A.(1997). *Likert tipi ölçek geliştirme kılavuzu*. Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
- Variş, F. (1978). *Eğitimde program geliştirme-teori ve teknikler*. Ankara: A.Ü. Eğitim Fakültesi Yayınları.

